

CURSO 2021-22

VALORES SOCIAIS E CÍVICOS-5º DE EDUCACIÓN PRIMARIA-PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

1.- Competencias clave:

1. Competencia en comunicación lingüística (CCL). Refírese á habilidade para utilizar a lingua, expresar ideas e interactuar con outras persoas de xeito oral ou escrita.
2. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT). A primeira alude ás capacidades para aplicar o razoamento matemático para resolver cuestións da vida cotiá; a competencia en ciencia céntrase nas habilidades para utilizar os coñecementos e metodoloxía científicos para explicar a realidade que nos rodea; e a competencia tecnolóxica, en como aplicar estes coñecementos e métodos para dar resposta aos desexos e necesidades humanas.
3. Competencia dixital (CD). Implica o uso seguro e crítico das TIC para obter, analizar, producir e intercambiar información.
4. Aprender a aprender (CAA). É unha das principais competencias, xa que implica que o alumno desenvolva a súa capacidade para iniciar a aprendizaxe e persistir nel, organizar as súas tarefas e tempo, e traballar de xeito individual ou colaborativo para conseguir un obxectivo.
5. Competencias sociais e cívicas (CSC). Fan referencia ás capacidades para relacionarse coas persoas e participar de xeito activo, participativa e democrático na vida social e cívica.
6. Sentido da iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE). Implica as habilidades necesarias para converter as ideas en actos, como a creatividade ou as capacidades para asumir riscos e planificar e xestionar proxectos.
7. Conciencia e expresión culturais (CCEC). Fai referencia á capacidade para apreciar a importancia da expresión a través da música, as artes plásticas e escénicas ou a literatura.

2.- Obxectivos da educación primaria.

- a) A educación primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permita:
- b) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- c) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
- d) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- e) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.
- f) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.
- g) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.
- h) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.
- i) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.
- j) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.
- k) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.
- l) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
- m) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.

n) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.

o) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.

p) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

3.- Vinculación entre obxectivos, contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e competencias clave.

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
BLOQUE 1. A IDENTIDADE E A DIGNIDADE DA PERSOA				
m k	B1.1. O autoconcepto. A autovaloración; os trazos de personalidade. A autoconciencia emocional. A respectabilidade e a dignidade persoal. O estilo persoal positivo.	B1.1. Construír o estilo persoal baseándose na respectabilidade e na dignidade persoal.	VSCB1.1.1. Actúa de forma respectabile e digna.	CSC CSIEE
m a	B1.2. As emocións. Identificación, recoñecemento, expresión e verbalización. Causas e consecuencias. Asociación pensamento-emoción. B1.3. O autocontrol. A regulación dos sentimentos. As estratexias de reestruturación cognitiva. A resiliencia.	B1.2. Estructurar un pensamento efectivo e independente empregando as emocións de forma positiva.	VSCB1.2.1. Utiliza, de xeito guiado, estratexias de reestruturación cognitiva.	CAA
			VSCB1.2.2. Aplica o autocontrol á toma de decisión e á resolución de conflitos.	CSC CSIEE
			VSCB1.2.3. Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos, á vez que respecta os dos e das	CSC CSIEE CCL

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			demais nas actividades cooperativas.	
b	B1.4. A responsabilidade. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas. Valoración do erro como factor de aprendizaxe e mellora.	B1.3. Desenvolver o propio potencial, mantendo unha motivación intrínseca e esforzándose para o logro de éxitos individuais e compartidos.	VSCB1.3.1. Traballa en equipo valorando o esforzo individual e colectivo e asumindo compromisos para a consecución de obxectivos.	CSC CSIEE
			VSCB1.3.2. Realiza unha autoavaliación responsable da execución das tarefas, expresando propostas de mellora.	CSC CAA CSIEE
b m	B1.5. A autonomía persoal e a autoestima. Seguridade nun mesmo e nunha mesma, iniciativa, autonomía para a acción, confianza nas propias posibilidades. A toma de decisións persoal meditada. Tolerancia á frustración	B1.4. Adquirir capacidades para tomar decisións de forma independente, manexando as dificultades para superar frustracións e sentimentos negativos ante os problemas.	VSCB1.4.1. Utiliza o pensamento creativo na análise de problemas e na formulación de propostas de actuación.	CSC CSIEE
			VSCB1.4.2. Sabe facer fronte á incerteza, ao medo ou ao fracaso.	CSC CSIEE
a c	B1.6. A iniciativa. O emprendemento. A automotivación. A autoproposta de desafíos. A importancia da iniciativa privada na vida económica e social. B1.7. Busca e elaboración de información por diversas fontes.	B1.5. Desenvolver a autonomía e a capacidade de emprendemento para conseguir logros persoais responsabilizándose do ben común.	VSCB1.5.1. Identifica, define problemas sociais e cívicos e achega solucións potencialmente efectivas.	CSIEE CSC
			VSCB1.5.2. Define e formula claramente problemas de convivencia e achega solucións potencialmente efectivas.	CSC CCL
b	B1.8. A toma de decisións persoais meditadas: técnicas e recursos. Causas e consecuencias das accións propias. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas.	B1.6. Propoñerse desafíos e levalos a cabo mediante unha toma de decisión persoal, meditada e responsable,	VSCB1.6.1. Identifica vantaxes e inconvenientes dunha posible solución antes de tomar unha decisión ética.	CSC CSIEE

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		desenvolvendo un bo sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas.		
BLOQUE 2. A COMPRESIÓN E O RESPECTO NAS RELACIÓNS INTERPERSOAIS				
m	B2.1. As habilidades de comunicación. A percepción e o emprego do espazo físico na comunicación. Os elementos da comunicación non verbal que favorecen o diálogo: ton de voz e maneira de falar. Adecuación a diferentes contextos.	B2.1. Expresar opinións, sentimentos e emocións, empregando coordinadamente a linguaxe verbal e non verbal.	VSCB2.1.1. Emprega apropiadamente os elementos da comunicación verbal e non verbal, para expresar con coherencia opinión, sentimentos e emocións.	CCL CSC
			VSCB2.1.2. Emprega a comunicación verbal en relación coa non verbal en exposicións orais e debates.	CCL CSC CAA CSIEE
b m e	B2.2. Estratexias da linguaxe oral como instrumento de comunicación: escoitar, preguntar, argumentar.	B2.2. Utilizar habilidades de escoita e o pensamento de perspectiva con empatía.	VSCB2.2.1. Dialoga interpretando e dando sentido ao que oe.	CCL CSC
			VSCB2.2.2 Realiza actividades cooperativas detectando os sentimentos e pensamentos que subxacen no que se está a dicir.	CCL CSC CSIEE
			VSCB2.2.3. Colabora en proxectos grupais escoitando activamente, demostrando interese polas outras persoas.	CAA CSIEE CSC CCL
c	B2.3. Os elementos da comunicación que	B2.3. Iniciar, manter e	VSCB2.3.1. Comunícase empregando	CCL

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
me	favorecen o diálogo. Iniciación, mantemento e finalización de conversas. Identificación, recoñecemento e análise de hábitos que facilitan e dificultan a comunicación.	finalizar conversas cunha maneira de falar adecuada aos interlocutores e ao contexto, tendo en conta os factores que inhiben a comunicación para superar barreiras e os que permiten lograr proximidade.	expresións para mellorar a comunicación e facilitar o achegamento co seu interlocutor nas conversas.	CSC
			VSCB2.3.2. Comparte sentimentos durante o diálogo	CCL CSC CSIEE
			VSCB2.3.3.Utiliza os elementos que contribúen ao diálogo.	CCL CSC
			VSCB2.3.4.Recoñece os elementos que bloquean a comunicación en diferentes situacións.	CL CSC
em	B2.4. A aserción. Exposición e defensa das ideas propias con argumentos fundados e razoables empregando estratexias de comunicación construtivas.	B2.4.Empregar a aserción.	VSCB2.4.1. Realiza unha defensa tranquila e respectuosa das posicións persoais.	CCL CSC CSIEE
			VSCB2.4.2. Emprega a linguaxe positiva.	CCL CSC
bm	B2.5.O diálogo. A busca do mellor argumento. A creación de pensamentos compartidos a través do diálogo. A inferencia e o sentido da expresión dos e das demais. A escoita activa e a axuda.	B2.5. Dialogar creando pensamentos compartidos con outras persoas para atopar o mellor argumento.	VSCB2.5.1. Infire, de xeito guiado, e dá o sentido adecuado á expresión das demais persoas.	CCL CSC
			VSCB2.5.2. Relaciona diferentes ideas e opinións para atopar os seus aspectos comúns.	CCL CSC CAA
c	B2.6. A intelixencia interpersoal. A	B2.6. Establecer relacións	VSCB2.6.1. Interacciona con empatía.	CSC

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
m	empatía: atención, escoita activa, observación e análise de comportamentos. O altruísmo.	interpersoais positivas empregando habilidades sociais.		CCL CSIEE
			VSCB2.6.2 Emprega diferentes habilidades sociais.	CSC
a o	B2.7. O respecto, a tolerancia e a valoración do outro. As diferenzas culturais. Análise de situacións na escola e fóra dela que producen sentimentos positivos ou negativos no alumnado. B2.8. A diversidade. Respecto polos costumes e modos de vida diferentes ao propio.	B2.7. Actuar con tolerancia comprendendo e aceptando as diferenzas.	VSCB2.7.1. Comprende e aprecia positivamente as diferenzas culturais.	CSC
c m	B2.9. As condutas solidarias. A disposición de apertura cara aos demais: compartir puntos de vista e sentimentos. As dinámicas de cohesión de grupo. B2.10. Creación de textos empregando a linguaxe verbal e non verbal para comunicar ideas, sentimentos e situacións.	B2.8. Contribuír á mellora do clima do grupo amosando actitudes cooperativas e establecendo relacións respectuosas.	VSCB2.8.1. Forma parte activa das dinámicas do grupo.	CSC CSIEE
			VSCB2.8.2. Establece e mantén relacións emocionais amigables, baseadas no intercambio de afecto e a confianza mutua.	CSC CSIEE
			VSCB2.8.3. Consegue a aceptación dos compañeiros e compañeiras.	CSC CSIEE
			VSCB2.8.4. Expón en historias creativas as características da relación da amizade.	CCL CSC CCEC CD

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
				CAA
BLOQUE 3. CONVIVENCIA E OS VALORES SOCIAIS				
b m	<p>B3.1. Aplicación dos valores cívicos en situacións de convivencia no contorno inmediato (familia, centro escolar, grupo, amizades, localidade). Desenvolvemento de actitudes de comprensión e solidariedade. Valoración do diálogo para solucionar os conflitos de intereses en relación coas demais persoas.</p> <p>B3.2 Responsabilidade no exercicio dos dereitos e dos deberes individuais nos grupos nos que se integra e participación nas tarefas e decisións.</p>	<p>B3.1. Resolver problemas en colaboración, poñendo de manifesto unha actitude aberta cara aos demais e compartindo puntos de vista e sentimentos.</p>	<p>VSCB3.1.1. Desenvolve proxectos e resolve problemas en colaboración.</p>	CSC CSIEE
			<p>VSCB3.1.2. Pon de manifesto unha actitude aberta cara aos demais compartindo puntos de vista e sentimentos durante a interacción social na aula.</p>	CSC CSIEE
b	<p>B3.3. A interdependencia e a cooperación. A interdependencia positiva e a participación equitativa. As condutas solidarias. A aceptación incondicional do outro. A resolución de problemas en colaboración. Compensación de carencias dos e das demais. A disposición de apertura cara ao outro, o compartir puntos de vista e sentimentos.</p> <p>B3.4. Estruturas e técnicas da aprendizaxe cooperativa.</p>	<p>B3.2. Traballar en equipo favorecendo a interdependencia positiva e amosando condutas solidarias.</p>	<p>VSCB3.2.1. Amosa boa disposición para ofrecer e recibir axuda para a aprendizaxe.</p>	CAA CSIEE CSC
			<p>VSCB3.2.2. Recorre ás estratexias de axuda entre iguais.</p>	CAA CSIEE CSC
			<p>VSCB3.2.3. Respecta as regras durante o traballo en equipo.</p>	CSC
a	B3.5. Valoración da necesidade de	B3.3. Implicarse na	VSCB3.3.1. Argumenta a necesidade de	CCL

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	normas compartidas que regulan a convivencia frutífera no ámbito social. Elaboración de normas de convivencia da aula e do centro positivas, facilitadoras e asumidas polo grupo e pola comunidade.	elaboración e no respecto das normas da comunidade educativa empregando o sistema de valores persoal que constrúe a partir dos valores universais.	que existan normas de convivencia nos diferentes espazos de interacción social.	CSC
VSCB3.3.2. Participa na elaboración das normas da aula.			CCL CSC CSIEE	
VSCB3.3.3. Respecta as normas do centro escolar.			CSC	
c m	B3.6. A resolución de conflitos. A linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais. As fases da mediación formal. A transformación do conflito en oportunidade.	B3.4. Participar activamente na vida cívica de forma pacífica e democrática transformando o conflito en oportunidade, coñecendo e empregando as fases da mediación e usando a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais.	VSCB3.4.1. Resolve os conflitos de modo construtivo.	CSC CSIEE
			VSCB3.4.2. Sigue as fases da mediación en situacións reais e simulacións.	CSC CSIEE
			VSCB3.4.3. Manexa a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos nas relacións interpersoais.	CCL CSC
			VSCB3.4.4. Analiza as emocións, sentimentos, posibles pensamentos e puntos de vista das partes en conflito.	CSC CSIEE
d	B3.7. A responsabilidade social e a xustiza social. Identificación e análise crítico das causas que provocan situacións de marxinación, de discriminación e de inxustiza social.	B3.5. Comprender o sentido da responsabilidade social e a xustiza social empregando a capacidade de reflexión, síntese e	VSCB3.5.1. Razona o sentido da responsabilidade social e da xustiza social.	CAA CSC
			VSCB3.5.2. Identifica e analiza criticamente desigualdades sociais.	CSC CSIEE

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		estruturación.	VSCB3.5.3. Describe condutas solidarias.	CSC CCL
a m	B3.8. Desenvolvemento de actitudes de comprensión, de superación de prexuízos e de estereotipos, de cooperación e de solidariedade ante problemas e necesidades doutras persoas. Protección e amparo das persoas máis desfavorecidas.	B3.6. Practicar o altruísmo no contorno próximo sensibilizando sobre o seu valor.	VSCB3.6.1. Amósase xeneroso no seu contorno próximo.	CSC
			VSCB3.6.2. É capaz de sensibilizar sobre causas altruístas realizando exposicións orais sobre o seu valor e cometidos.	CCL CSC CSIEE
			VSCB3.6.3. Colabora en causas altruístas en colaboración coa comunidade educativa	CSC CSIEE
a m	B3.9. Os dereitos e deberes. A Declaración Universal dos Dereitos Humanos: liberdade de expresión e opinión. A liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión. A análise de feitos discriminatorios: maltrato. Exclusión de minorías étnicas, os campos de concentración, o holocausto. Os dereitos e deberes do alumnado.	B3.7. Crear un sistema de valores asumindo os dereitos e deberes do alumnado, realizando xuízos morais de situacións escolares e resolvendo dilemas morais con supostos prácticos.	VSCB3.7.1. Coñece e respecta os dereitos e deberes do alumnado.	CSC
			VSCB3.7.2. Realiza xuízos morais, de xeito guiado, de situacións escolares.	CSC CSIEE
			VSCB3.7.3 Xustifica as súas actuacións en base a valores persoais como a dignidade, a liberdade, a autoestima, a seguridade nun mesmo e a capacidade de enfrontarse aos problemas.	CSC CSIEE
a d	B3.10. Os dereitos e deberes. A Declaración Universal dos Dereitos Humanos: liberdade de expresión e opinión. A liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión. A análise	B3.8. Respectar os valores universais comprendendo a necesidade de garantir os dereitos básicos de todas as persoas.	VSCB3.8.1. Argumenta o carácter universal dos dereitos humanos.	CSC CCL
			VSCB3.8.2. Expón a importancia de que todas as persoas gocen dos dereitos	CSC CCL

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	de feitos discriminatorios: maltrato. Exclusiones das minorías.		básicos: saúde, benestar, alimentación, vestido, vivenda e asistencia médica.	
			VSCB3.8.3. Axuíza criticamente as circunstancias de persoas que viven en situacións de privación dos dereitos básicos.	CSC CSIEE
a d	B3.11. Convivencia pacífica en sociedade e valores nos que se apoia: respecto, tolerancia, solidariedade, xustiza, compromiso, cooperación e cultura de paz. Identificación, recoñecemento e análise de hábitos que facilitan e dificultan a convivencia e o benestar dos grupos sociais. B3.12. Formas de discriminación: racismo, xenofobia, homofobia, transfobia, desigualdade de oportunidades. B3.13. Feitos discriminatorios: maltrato, exclusión de minorías étnicas, campos de concentración, o holocausto e segregación por enfermidade. Análise.	B3.9. Comprender a declaración da igualdade de dereitos e a non discriminación por razón de nacemento, raza, sexo, relixión, opinión ou calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social, aplicándoa á análise do contorno social.	VSCB3.9.1. Argumenta e expón mediante imaxes a importancia de garantir a igualdade de dereitos e a non discriminación por razón de nacemento, raza, sexo, relixión, opinión ou calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social.	CCL CCEC CSC
			VSCB3.9.2. Descubre e axuíza criticamente casos próximos de desigualdade e discriminación	CSC CSIEE
d m	B3.14. As diferenzas de sexo como un elemento enriquecedor. Análise das medidas que contribúen a un equilibrio de xénero e a unha auténtica igualdade de oportunidades.	B3.10. Participar activamente na vida cívica valorando a igualdade de dereitos e corresponsabilidades de	VSCB3.10.1. Axuíza criticamente actitudes de falta de respecto á igualdade de oportunidades de homes e mulleres.	CSC CSIEE
			VSCB3.10.2. Colabora con persoas	CSC

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Identificación e rexeitamento de desigualdades entre mulleres e homes no mundo laboral e na vida cotiá.	homes e mulleres.	doutro sexo en diferentes situacións escolares.	CSIEE
			VSCB3.10.3. Realiza diferentes tipos de actividades independentemente do seu sexo.	CSC CSIEE
a	B3.15. Os valores sociais e a democracia. Os principios de convivencia que establecen o Estatuto de autonomía de Galicia e a Constitución española. Dereitos e deberes. Características que debe posuír unha sociedade democrática.	B3.11. Respetar os valores socialmente recoñecidos, coñecendo e apreciando os valores do Estatuto de autonomía e da Constitución española e os Dereitos e Deberes do Estatuto de autonomía e da Constitución española. Coñecer as institucións, organización e servizos públicos que garanten os dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás no seu contorno.	VSCB3.11.1. Reflexiona sobre os dereitos e deberes da Constitución Española.	CSC
			VSCB3.11.2. Expresa a importancia de garantir os dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás do seu contorno.	CSC CCL
			VSCB3.11.3. Participa no benestar da contorna próxima baseándose nos dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás.	CSC CSIEE
a	B3.16. Características da convivencia democrática. Valores cívicos na sociedade democrática: respecto, tolerancia, solidariedade, xustiza, cooperación e cultura de paz.	B3.12. Coñecer e expresar as notas características da convivencia democrática e a importancia dos valores cívicos na sociedade democrática realizando razoamentos críticos.	VSCB3.12.1. Expresa as notas características da convivencia democrática.	CSC CCL
			VSCB3.12.2. Argumenta a importancia dos valores cívicos na sociedade democrática.	CSC CCL
h	B3.17. O respecto e a conservación do	B3.13. Contribuír á	VSCB3.13.1. Analiza, explica e expón as	CSC

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
o i	medio ambiente. A actitude crítica ante a falta de respecto e conservación do medio ambiente. B3.18 Realización e interpretación de gráficos sinxelos	conservación do medio ambiente mantendo unha actitude crítica ante as faltas de respecto.	causas e consecuencias da intervención humana no medio.	CSIEE
			VSCB3. 13.2. Investiga criticamente a intervención humana no medio ambiente e comunica os resultados.	CSC CAA CSIEE CMCT
			VSCB3.13.3. Argumenta comportamentos de defensa e recuperación do equilibrio ecolóxico e de conservación do medio ambiente.	CSC CCL
a i	B3.19. Condutas responsables no uso das TIC: autonomía, autocontrol, seguridade, sentido ético. Análise da realidade que presentan os medios de comunicación para desenvolver a capacidade crítica e responsable.	B3.14. Empregar as novas tecnoloxías desenvolvendo valores sociais e cívicos en contornos seguros.	VSCB3.14.1. Realiza un uso ético das novas tecnoloxías.	CD CSC
			VSCB3.14.2. Coñece o emprego seguro das novas tecnoloxías.	CSC CD
n	B3.20. A educación viaria. Respecto cara ás normas de mobilidade viaria. Identificación das causas e dos grupos de risco nos accidentes de tráfico. B3.21. Identificación de actitudes e de estratexias persoais e colectivas que contribúen a consolidar condutas e hábitos viarios correctos.	B3.15. Valorar as normas de seguridade viaria, analizando as causas e consecuencias dos accidentes de tráfico.	VSCB3.15.1. Colabora en campañas escolares sobre a importancia e a promoción do respecto das normas de educación viaria.	CSC CSIEE
			VSCB3.15.2. Analiza información na prensa en relación cos accidentes de tráfico.	CSC CCL CMCT CD
			VSCB3.15.3. Investiga sobre as	CSC

ÁREA	VALORES SOCIAIS E CÍVICOS		CURSO	QUINTO
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			principais causas dos accidentes de tráfico coa axuda das novas tecnoloxías.	CD CAA
			VSCB3.15.4. Explica as consecuencias de diferentes accidentes de tráfico.	CSC CCL CMCT CD
n	B3.22. Busca, selección, análise e elaboración de informacións en relación cos accidentes de tráfico. B3.23. Comunicación da información elaborada por diferentes medios B3.24. Identificación de actitudes e estratexias individuais e colectivas de prevención de riscos viarios.	B3.16. Investigar sobre a prevención de accidentes de tráfico xerando iniciativas e alternativas persoais.	VSCB3.16.1. Desenvolve proxectos relacionados coas principais causas dos accidentes de tráfico, sobre os que se informa en diferentes medios de comunicación.	CSC CSIEE CAA CMCT
			VSCB3.16.2. Reflexiona sobre o modo no que se poderían evitar accidentes de tráfico e expón as súas conclusións.	CSC CCL
			VSCB3.16.3. Explica as principais medidas que se poderían tomar para previr accidentes de tráfico.	CSC CCL CSIEE

4.- Vinculación entre estándares de aprendizaxe, con indicación dos mínimos esixibles para promocionar, e instrumentos de avaliación e criterios de cualificación.

Estándares de aprendizaxe	1ª AV	2ª AV	3ª AV	MIN	Instrumentos de avaliación	Criterios de cualificación
VSCB1.1.1. Actúa de forma respectable e digna.	X	X	X	X	Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB1.2.1. Utiliza, de xeito guiado, estratexias de reestruturación cognitiva.	X	X	X		Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB1.2.2. Aplica o autocontrol á toma de decisión e á resolución de conflitos.	X	X	X	X	Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB1.2.3. Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos, á vez que respecta os dos e das demais nas actividades cooperativas.	X	X	X	X	Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB1.3.1. Traballa en equipo valorando o esforzo individual e colectivo e asumindo compromisos para a consecución de obxectivos.	X	X	X		Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB1.3.2. Realiza unha autoavaliación responsable da execución das tarefas,	X	X	X		Observación sistemática	50%

Estándares de aprendizaxe	1ª AV	2ª AV	3ª AV	MIN	Instrumentos de avaliación	Crterios de cualificación
expresando propostas de mellora.					Intercambio oral	50%
VSCB1.4.1. Utiliza o pensamento creativo na análise de problemas e na formulación de propostas de actuación.	X	X	X		Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB1.4.2. Sabe facer fronte á incerteza, ao medo ou ao fracaso.	X	X	X		Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB1.5.1. Identifica, define problemas sociais e cívicos e achega solucións potencialmente efectivas.	X	X	X	X	Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB1.5.2. Define e formula claramente problemas de convivencia e achega solucións potencialmente efectivas.	X	X	X		Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB1.6.1. Identifica vantaxes e inconvenientes dunha posible solución antes de tomar unha decisión ética.		X			Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB2.1.1. Emprega apropiadamente os	X				Observación sistemática	50%

Estándares de aprendizaxe	1ª AV	2ª AV	3ª AV	MIN	Instrumentos de avaliación	Criterios de cualificación
elementos da comunicación verbal e non verbal, para expresar con coherencia opinión, sentimentos e emocións.					Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	20% 30%
VSCB2.1.2. Emprega a comunicación verbal en relación coa non verbal en exposicións orais e debates.	X	X	X		Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB2.2.1. Dialoga interpretando e dando sentido ao que oe.	X	X	X	X	Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB2.2.2 Realiza actividades cooperativas detectando os sentimentos e pensamentos que subxacen no que se está a dicir.	X	X	X		Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB2.2.3. Colabora en proxectos grupais escoitando activamente, demostrando interese polas outras persoas.	X	X	X		Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB2.3.1. Comunícase empregando expresións para mellorar a comunicación e facilitar o achegamento co seu interlocutor nas conversas.	X				Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB2.3.2. Comparte sentimentos durante	X				Observación sistemática	50%

Estándares de aprendizaxe	1ª AV	2ª AV	3ª AV	MIN	Instrumentos de avaliación	Crterios de cualificación
o diálogo					Intercambio oral	50%
VSCB2.3.3.Utiliza os elementos que contribúen ao diálogo.	X	X	X		Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB2.3.4.Recoñece os elementos que bloquean a comunicación en diferentes situacións.		X	X		Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB2.4.1. Realiza unha defensa tranquila e respectuosa das posicións persoais.	X				Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB2.4.2. Emprega a linguaxe positiva.	X	X	X		Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB2.5.1. Infire, de xeito guiado, e dá o sentido adecuado á expresión das demais persoas.	X	X	X		Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB2.5.2. Relaciona diferentes ideas e opinións para atopar os seus aspectos comúns.		X	X		Observación sistemática Intercambio oral	50% 20%

Estándares de aprendizaxe	1ª AV	2ª AV	3ª AV	MIN	Instrumentos de avaliación	Crterios de cualificación
					Análise das producións dos alumnos	30%
VSCB2.6.1. Interacciona con empatía.	X	X	X	X	Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB2.6.2 Emprega diferentes habilidades sociais.	X	X	X	X	Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB2.7.1. Comprende e aprecia positivamente as diferenzas culturais.			X		Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB2.8.1. Forma parte activa das dinámicas do grupo.		X			Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB2.8.2. Establece e mantén relacións emocionais amigables, baseadas no intercambio de afecto e a confianza mutua.	X	X	X	X	Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB2.8.3. Consegue a aceptación dos compañeiros e compañeiras.	X	X	X		Observación sistemática	50%

Estándares de aprendizaxe	1ª AV	2ª AV	3ª AV	MIN	Instrumentos de avaliación	Crterios de cualificación
					Intercambio oral	50%
VSCB2.8.4. Expón en historias creativas as características da relación da amizade.		X			Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.1.1. Desenvolve proxectos e resolve problemas en colaboración.		X			Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.1.2. Pon de manifesto unha actitude aberta cara aos demais compartindo puntos de vista e sentimentos durante a interacción social na aula.		X			Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.2.1. Aмосa boa disposición para ofrecer e recibir axuda para a aprendizaxe.	X	X	X		Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB3.2.2. Recorre ás estratexias de axuda entre iguais.	X	X	X		Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB3.2.3. Respecta as regras durante o traballo en equipo.	X	X	X	X	Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%

Estándares de aprendizaxe	1ª AV	2ª AV	3ª AV	MIN	Instrumentos de avaliación	Crterios de cualificación
VSCB3.3.1. Argumenta a necesidade de que existan normas de convivencia nos diferentes espazos de interacción social.		X			Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB3.3.2. Participa na elaboración das normas da aula.	X			X	Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB3.3.3. Respecta as normas do centro escolar.	X	X	X	X	Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB3.4.1. Resolve os conflitos de modo construtivo.	X	X	X		Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB3.4.2. Sigue as fases da mediación en situacións reais e simulacións.		X	X		Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB3.4.3. Manexa a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos nas relacións interpersoais.		X	X		Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB3.4.4. Analiza as emocións, sentimentos, posibles pensamentos e puntos		X	X		Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%

Estándares de aprendizaxe	1ª AV	2ª AV	3ª AV	MIN	Instrumentos de avaliación	Crterios de cualificación
de vista das partes en conflito.						
VSCB3.5.1. Razona o sentido da responsabilidade social e da xustiza social.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.5.2. Identifica e analiza criticamente desigualdades sociais.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.5.3. Describe condutas solidarias.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.6.1. Amósase xeneroso no seu contorno próximo.	X	X	X	X	Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB3.6.2. É capaz de sensibilizar sobre causas altruístas realizando exposicións orais sobre o seu valor e cometidos.		X			Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.6.3. Colabora en causas altruístas en colaboración coa comunidade educativa			X		Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB3.7.1. Coñece e respecta os dereitos e deberes do alumnado.			X	X	Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB3.7.2. Realiza xuízos morais, de xeito	X	X	X		Observación sistemática	50%

Estándares de aprendizaxe	1ª AV	2ª AV	3ª AV	MIN	Instrumentos de avaliación	Crterios de cualificación
guiado, de situacións escolares.					Intercambio oral	50%
VSCB3.7.3 Xustifica as súas actuacións en base a valores persoais como a dignidade, a liberdade, a autoestima, a seguridade nun mesmo e a capacidade de enfrontarse aos problemas.			X		Observación sistemática Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 20% 30%
VSCB3.8.1. Argumenta o carácter universal dos dereitos humanos.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.8.2. Expón a importancia de que todas as persoas gocen dos dereitos básicos: saúde, benestar, alimentación, vestido, vivenda e asistencia médica.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.8.3. Axuíza criticamente as circunstancias de persoas que viven en situacións de privación dos dereitos básicos.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.9.1. Argumenta e expón mediante imaxes a importancia de garantir a igualdade de dereitos e a non discriminación por razón de nacemento, raza, sexo, relixión, opinión ou calquera outra condición ou circunstancia			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%

Estándares de aprendizaxe	1ª AV	2ª AV	3ª AV	MIN	Instrumentos de avaliación	Crterios de cualificación
persoal ou social.						
VSCB3.9.2. Descubre e axuíza criticamente casos próximos de desigualdade e discriminación			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.10.1. Axuíza criticamente actitudes de falta de respecto á igualdade de oportunidades de homes e mulleres.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.10.2. Colabora con persoas doutro sexo en diferentes situacións escolares.	X	X	X	X	Observación sistemática Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.10.3. Realiza diferentes tipos de actividades independentemente do seu sexo.	X	X	X		Observación sistemática	100%
VSCB3.11.1. Reflexiona sobre os dereitos e deberes da Constitución Española.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.11.2. Expresa a importancia de garantir os dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás do seu contorno.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.11.3. Participa no benestar da contorna próxima baseándose nos dereitos e		X	X		Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%

Estándares de aprendizaxe	1ª AV	2ª AV	3ª AV	MIN	Instrumentos de avaliación	Crterios de cualificación
deberes dos cidadáns e cidadás.						
VSCB3.12.1. Expresa as notas características da convivencia democrática.			X	X	Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.12.2. Argumenta a importancia dos valores cívicos na sociedade democrática.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.13.1. Analiza, explica e expón as causas e consecuencias da intervención humana no medio.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3. 13.2. Investiga criticamente a intervención humana no medio ambiente e comunica os resultados.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.13.3. Argumenta comportamentos de defensa e recuperación do equilibrio ecolóxico e de conservación do medio ambiente.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.14.1. Realiza un uso ético das novas tecnoloxías.	X	X	X		Observación sistemática Intercambio oral	50% 50%
VSCB3.14.2. Coñece o emprego seguro das	X	X			Intercambio oral	50%

Estándares de aprendizaxe	1ª AV	2ª AV	3ª AV	MIN	Instrumentos de avaliación	Crterios de cualificación
novas tecnoloxías.					Análise das producións dos alumnos	50%
VSCB3.15.1. Colabora en campañas escolares sobre a importancia e a promoción do respecto das normas de educación viaria.		X	X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.15.2. Analiza información na prensa en relación cos accidentes de tráfico.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.15.3. Investiga sobre as principais causas dos accidentes de tráfico coa axuda das novas tecnoloxías.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.15.4. Explica as consecuencias de diferentes accidentes de tráfico.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.16.1. Desenvolve proxectos relacionados coas principais causas dos accidentes de tráfico, sobre os que se informa en diferentes medios de comunicación.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%
VSCB3.16.2. Reflexiona sobre o modo no que se poderían evitar accidentes de tráfico e expón as súas conclusións.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%

Estándares de aprendizaxe	1ª AV	2ª AV	3ª AV	MIN	Instrumentos de avaliación	Criterios de cualificación
VSCB3.16.3. Explica as principais medidas que se poderían tomar para previr accidentes de tráfico.			X		Intercambio oral Análise das producións dos alumnos	50% 50%

Concreción de mínimos:

5º-VSCB1.2.3-Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos, á vez que respecta os dos e das demais nas actividades cooperativas.	MÍNIMO: É quen de respectar os sentimentos dos demais.
5º-VSCB1.3.1-Traballa en equipo valorando o esforzo individual e colectivo e asumindo compromisos para a consecución de obxectivos	MÍNIMO:É quen de traballar en equipo asumindo o papel asignado dentro do mesmo.
5º-VSCB1.4.2-Sabe facer fronte á incerteza, ao medo ou ao fracaso.	MÍNIMO:É quen de facer fronte ao fracaso.
5º-VSCB1.6.1-Identifica vantaxes e inconvenientes dunha posible solución antes de tomar unha decisión ética.	MÍNIMO:Identifica as vantaxes e os inconvenientes de tomar unha decisión.
5º-VSCB2.2.1-Dialoga interpretando e dando sentido ao que o outro fai.	MÍNIMO: É quen de dialogar con coherencia.
5º-VSCB2.3.1-Comunícase empregando expresións para mellorar a comunicación e facilitar o achegamento ao interlocutor nas conversas.	MÍNIMO: Comunícase tratando de chegar ao interlocutor de xeito fluído.
5º-VSCB2.3.3-Utiliza os elementos que contribúen ao diálogo.	MÍNIMO: Propicia situacións que contribúen ao diálogo.
5º-VSCB2.4.1-Realiza unha defensa tranquila e respectuosa das posicións persoais.	MÍNIMO:Mantén a calma para defender a súa posición.
5º-VSCB2.5.2-Relaciona diferentes ideas e opinións para atopar os seus aspectos comúns.	MÍNIMO:É quen de atopar puntos en común ante diferentes posturas.
5º-VSCB2.6.1-Interacciona con empatía.	MÍNIMO: A mostra empatía polos demais

5º-VSCB2.8.3-Consegue a aceptación dos compañeiros e compañeiras.	MÍNIMO:Intégrase plenamente dentro do grupo do que forma parte.
5º-VSCB3.1.2-Pon de manifestounhaactitudeaberta cara aosdemaiscompartindo puntos de vistaesentimentos durante a interacción social na aula.	MÍNIMO:Tenunha boa actitude cara os compañeiros de clase.
5º-VSCB3.2.3-Respecta as regras durante o traballo en equipo.	MÍNIMO:Respectaas normas establecidas.
5º-VSCB3.3.2-Participa na elaboración das normas da aula.	MÍNIMO:Fai as súas propias achegasás normas de aula.
5º-VSCB3.4.3-Manexa a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentosnasrelaciónsinterpersoais.	MÍNIMO:Manexaunhalinguaxe principalmente positiva.
5º-VSCB3.5.2-Identifica e analiza criticamente desigualdades sociais.	MÍNIMO:É quen de identificar as desigualdades sociais.
5º-VSCB3.6.1-Amósase xeneroso no seu contorno próximo.	MÍNIMO:É xenerosocosdemais.
5º-VSCB3.8.3-Axuíza criticamente as circunstancias de persoas que viven en situacións de privación dos dereitos básicos.	MÍNIMO:É consciente da situación de falta de dereitos básicos na que viven algunhaspersoas.
5º-VSCB3.9.1-Argumenta e expón mediante imaxes a importancia de garantir a igualdade de dereitos e a non discriminación por razón de nacemento, raza, sexo, relixión, opinión oucalqueraoutra condición ou circunstancia persoalou social.	MÍNIMO:É consciente da importancia de garantir os dereitos de todos.
5º-VSCB3.11.2-Expresa a importancia de garantir os dereitos e deberes dos cidadáns e cidadásdoseu contorno.	MÍNIMO:É consciente da necesidade de garantir os dereitos e deberes dos cidadáns.
5º-VSCB3.13.2-Investiga criticamente a intervención humana no medio ambiente e comunica os resultados.	MÍNIMO:Dáseconta da influencia que ten o ser humano nasúa contorna.
5º-VSCB3.14.1-Realiza un uso ético das novas tecnoloxías.	MÍNIMO:Utiliza as novas tecnoloxíasdunxeito racional.
5º-VSCB3.15.1-Colabora en campañas escolares sobre a importancia e a promoción do respecto das normas de educación viaria.	MÍNIMO:Coñece e respecta as normas básicas de educación viaria
5º-VSCB3.15.4-Explica as consecuencias de diferentes accidentes de tráfico	MÍNIMO:É consciente das consecuencias que teñen os accidentes de tráfico
5º-VSCB3.16.3-Explica as principais medidas que se poderían tomar para prever accidentes de tráfico.	MÍNIMO:Propónalgunha medida sinxela coa que reducir o número de accidentes de tráfico.

5.- Elementos transversais.

Traballaranse en tódalas disciplinas:

- A comprensión lectora,
- A expresión oral e escrita,
- A comunicación audiovisual,
- As tecnoloxías da información e a comunicación,
- O emprendemento e a educación cívica e constitucional
- Os valores que fomenten a igualdade efectiva entre homes e mulleres e a prevención da violencia de xénero.
- Os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non-discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.
- A prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social.
- Os valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto polos dereitos humanos e o rexeitamento da violencia terrorista, a pluralidade, o respecto polo Estado de dereito, o respecto e consideración polas vítimas do terrorismo, e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.
- A prevención da violencia de xénero, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia.
- Prevención de comportamentos, estereotipos e contidos sexistas, así como aqueles que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual.
- Desenvolvemento sostible e o medio ambiente, os riscos de explotación e abuso sexual, as situacións de risco derivadas da utilización das tecnoloxías da información e da comunicación, así como a protección ante urxencias e catástrofes.
- Desenvolvemento e afianzamento do espírito emprendedor e a iniciativa empresarial a partir de aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido crítico.
- Educación e seguridade viaria

6.- Metodoloxía didáctica, incluíndo as estratexias a desenvolver polo profesorado, para acadar os estándares de aprendizaxe, así como a adquisición das competencias clave.

6.1. Principios metodolóxicos

Emprego dun estilo educativo asertivo. Fuxindo dunha postura inhibicionista tanto coma da concepción punitiva, practícase unha actitude comprensiva coas posibilidades e características do alumnado, buscando a súa mellora permanente e guiando as súas aprendizaxes. Como reforzo do esforzo, da conduta adaptativa ou do traballo ben feito úsase fundamentalmente o eloxio constante, ao mesmo tempo que se ignora ou se reprende o comportamento inadecuado. Esta discriminación condutual, xunto co trato respectuoso e xusto favorecerán a autoestima, o rendemento escolar e a convivencia pacífica, contribuíndo ao desenvolvemento do clima escolar necesario.

Procura de aprendizaxes significativos. Nas diferentes unidades de ensino-aprendizaxe procurábase sempre

- Que os contidos sexan lóxicos e coherentes, con estrutura e vocabulario adaptados ao alumnado ao que se dirixen.
- Que o alumnado teña os coñecementos previos necesarios para comprender os novos contidos e que estes estean activados.
- Que o alumnado teña a predisposición, a actitude, o interese e a motivación necesarias para interactuar cos contidos que lle propomos.

Desenvolvemento de traballo por proxectos e traballos de investigación. Sen olvidar as aprendizaxes por recepción, baseadas nas explicacións e na presentación de contidos por parte do profesorado, iranse promovendo traballos nos que, coa guía do profesorado, será o alumnado (só ou en cooperación cos seus compañeiros) o que busca a información, a traballa e elabora con ela algún tipo de produto, que presenta aos demais. A biblioteca e as TIC serán recursos fundamentais para o desenvolvemento destes traballos.

Metodoloxías activas. O alumno non pode quedar en unha recepción pasiva de coñecementos. Promóvese a actividade mental do alumno, que deberá traballar a información que recibe, enlazándoa cos seus coñecementos previos, dándolle sentido, esforzándose por entendela e buscando un cambio nos seus esquemas de coñecemento. As técnicas de traballo intelectual e comprensión lectora (resúmenes, esquemas...) ou o tipo de traballo que mencionamos no punto anterior, son fórmulas eficaces para promover esa actividade mental necesaria.

Atención á diversidade. Ter en conta as **peculiaridades** (ritmos e estilos de aprendizaxe, capacidades, etc.) de cada grupo e de cada neno/a concreto. Cada alumno ten as súas necesidades educativas e algúns presentan necesidades educativas especiais que deberán ser atendidas.

Traballo cooperativo. É preciso promover as **relacións entre iguais** para favorecer a confrontación e a modificación dos puntos de vista propios.

Contribución ao desenvolvemento da capacidade “de aprender a aprender”.

As sucesivas unidades de ensino-aprendizaxe que se desenvolven no centro irán encamiñadas a que o alumnado aprenda a regular os seus propios procesos de aprendizaxe, é dicir a planificar, supervisar e avaliar o seu comportamento cando se enfronta a calquera tarefa escolar.

Cooperación e complicitade coas familias do alumnado, como requisito de primeiro orde para conseguir os obxectivos educativos do currículo escolar.

6.2. Secuenciación das actividades de ensino-aprendizaxe.

A concreción da metodoloxía maniféstase na secuencia e no tipo de actividades que o profesorado programa e que logo desenvolve na aula co alumnado. A secuencia base das actividades educativas aproxímarase á seguinte:

6.2.1.- Actividades para a presentación do centro de interese a traballar da forma máis chamativa posible, tratando de espertar a atención do alumnado e de motivalo cara as novas aprendizaxes, mediante vídeos, lecturas, xogos...

6.2.2.- Actividades de indagación/explicitación das ideas previas dos alumnos/as:

- **Informar** aos alumnos/as sobre os novos contidos a tratar, buscándolle **relación con outros contidos tratados con anterioridade**.
- Facer **preguntas** que obriguen aos distintos alumnos/as a relacionar os novos contidos con diferentes situacións funcionais e **que permitan identificar que tipos e graos de coñecemento** teñen sobre o tema.
- Promover a **intercomunicación do alumnado** sobre as novas cuestións (isto dá unha información importante para formar grupos).
- **Rexistrar** en instrumentos adecuados a información sobre a situación inicial dos alumnos/as.

6.2.3.- Actividades para a aprendizaxe dos novos contidos:

Usaranse fundamentalmente dúas vías:

a) Presentación dos novos contidos por parte do profesor/a:

- profesor presentará o **novo contido de xeito claro, ben estruturado dende o punto de vista lóxico, usando demostracións, exemplos, formatos diferentes (imaxe, vídeos, esquemas...) e posibles aplicacións a casos prácticos**.
- Inmediatamente despois alumnos e alumnas con diferentes capacidades e coñecementos previos **resolverán exemplos semellantes** diante dos compañeiros, quedando para o final os menos competentes respecto a eses contidos.
- Analizaranse con todo o grupo **actividades xa resoltas** (ben ou mal).
- Proporanse **actividades de igual complexidade** cós exemplos do mestre/a para que os alumnos/as os fagan **autonomamente**.
- Organizaranse **actividades en pequenos grupos heteroxéneos** (en canto a capacidade e coñecementos previos) que rematan cunha exposición dos resultados ó grupo clase (con intervención de todos).

b) Traballos de investigación ou busca de información por parte do alumnado coa guía do profesor:

- Escóllese o tema a traballar (mellor coa participación do alumnado).
- Estúdanse as concepcións previas do alumnado sobre o tema.
- Concrétanse os aspectos que queremos descubrir (que queremos saber?).
- O profesorado propón os recursos (en papel ou na rede) que se consultarán para responder as preguntas.
- O alumnado busca a información nas fontes propostas.
- O alumnado traballa a información e con ela elabora un produto final (un documento, un mural, unha presentación...), para mostrarlle aos demais as súas conclusións.

6.2.4.- Actividades de xeneralización e de aplicación das aprendizaxes adquiridas:

- O profesor explica con claridade, con exemplos e demostracións, como os contidos aprendidos se aplican a diferentes situacións. Irá aplicando o novo contido a diferentes variables e explicitando os pasos para resolver a situación.
- Proporánselle aos alumnos/as actividades de diferentes graos de complexidade, dándolle opción a que cada un elixa a que máis se adapte á súa competencia. O grao de complexidade virá dado en función de:
 - o Parecido coas actividades de aprendizaxe.
 - o Número de variables a ter en conta.
 - o Grao de dirección da actividade.
- Organizaranse actividades de titoría de alumnos por parellas ou en pequenos grupos.

6.2.5.- Actividades de exercitación e memorización:

- Organizar **actividades de reforzo** (co mesmo grao de complexidade que as anteriores) e de **ampliación** (mesmos contidos en situacións diferentes).

- Organizar **novas actividades de tutoría entre iguais**, actuando os máis competentes como modelos.

6.2.6.- Actividades de aplicación práctica das aprendizaxes a situacións concretas da vida real (implican resolver situacións problemáticas similares ás presentadas na avaliación das competencias básicas):

- Propoñer algún **traballo que leve consigo algún tipo de produto**, para que o alumno/a aplique as aprendizaxes adquiridas: unha saída, situación de laboratorio, cartel-mural resume, exposición ó grupo clase..... Propóranse varios **traballos de distinta complexidade**.

7.- Materiais e recursos didácticos.

- Plataforma Edixgal.
- Ordenadores.
- Películas.
- Material de aula: láminas, canón de vídeo, Aula Abala
- Recursos da biblioteca escolar.

8.- Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación inicial levarase a cabo entre o 11 e o 30 de setembro. Farase en base ás seguintes accións:

- Análise das actas finais do curso anterior de cada grupo de alumnos.
- Análise dos informes individualizados ou informes psicopedagóxicos que poida haber de cada alumno.
- Observación da actividade escolar de cada grupo e de cada un dos alumnos/as durante o traballo de aula..

- Realización de probas específicas de avaliación inicial elaboradas previamente polo profesorado en base aos estándares de aprendizaxe do curso anterior.
- Valoración dos resultados e toma de decisións para recoller as medidas que se consideren oportunas na programación didáctica.
- Reunión da avaliación inicial durante a primeira semana de outubro.
- Rexistro dos datos da avaliación inicial nos documentos do profesorado e no XADE.

9.- Procedemento de avaliación continua.

Cada titor/a coordinará o desenvolvemento da avaliación continua que será realizada polo Equipo Docente de xeito colexiada.

Os profesores/as de cada área informarán ao alumnado sobre os obxectivos, competencias básicas, contidos e estándares de aprendizaxe que se lle van pedir. Esta información será xeral ao principio de curso e máis concreta ao comezo de cada unidade didáctica.

Para a avaliación continúa terase en conta toda a actividade desenvolvida polo alumnado: tarefas que realiza diariamente na aula (exercicios de libro de texto, exercicios de caderno, traballos, participación oral...), probas escritas periódicas, esforzo e actitude.

Cando o progreso dun alumno ou alumna non sexa o adecuado, adoptaranse as medidas de atención á diversidade que procedan: reforzo educativo, adaptación curricular non significativa, apoio pedagóxico por parte do profesorado encargado desta tarefa, compromiso educativo coas familias...

Durante o curso celebraranse tres sesións de avaliación, que coincidirán cos finais de cada un dos trimestres. De cada unha destas sesións o titor/a de o grupo levantará acta coas decisións e acordos adoptados.

Posteriormente a estas sesións de avaliación, o titor/a informará ás familias sobre o resultado da avaliación, por escrito, mediante o boletín de notas, e introducirá as cualificacións no XADE.

Independentemente destas reunións, a relación entre titor e familia deberá ser continua ao longo do curso escolar, debéndose intensificar as entrevistas coas familias de alumnos cuxo rendemento non sexa adecuado. Cada titor/a terá un rexistro de visitas de pais/ nais.

A final de cada curso, o titor/a entregará ás familias información máis detallada da evolución do seu fillo/a, indicando os aspectos que deben mellorarse. Esta información referirase aos obxectivos de cada área e ao grado de adquisición das competencias clave.

Esta información curricular será incluída polo titor no expediente académico.

Procedemento para a toma de decisión da promoción de nivel:

☒ Ao finalizar o curso, o equipo docente de nivel, reunido en sesión de avaliación final, deberá decidir sobre a promoción de cada un dos alumnos e alumnas ao curso seguinte.

☒ A decisión debe ser consensuada por todo o profesorado, debendo ter especial consideración a información do titor ou titora. En caso de non existir acordo prevalecerá a opinión do titor/a.

☒ No caso que un titor ou titora considere que é máis adecuado que un alumno/a permaneza un ano máis no mesmo curso, deberá entrevistarse coas familias (antes de que o Equipo Educativo tome a decisión), a fin de solicitar a súa opinión sobre tal medida. De devandita entrevista deberá quedar constancia escrita.

10.- Medidas de atención á diversidade

Ás clases de Valores asistirá, como norma xeral, todo o alumnado do grupo, sen que ninguén saia a recibir apoio fóra de aula. Tampouco contarán, habitualmente, con ningún profesorado de apoio. Polo tanto, as medidas fundamentais de atención á diversidade que se poñerán en marcha serán aquelas que axuden a xestionar o grupo completo tendo en conta, na maior medida posible, as necesidades específicas de cada un dos seus integrantes. As metodoloxías propostas son as principais medidas de atención á diversidade. Ademais, na programación de aula ou na programación de cada unha das unidades didácticas concretaranse medidas específicas para desenvolver ao longo do curso, entre as que poderían contemplarse, entre outras:

- Priorizar os obxectivos e contidos que se consideren fundamentais para futuras aprendizaxes, que teñan funcionalidade e aplicación práctica e que fagan referencia a procedementos.
- Partir sempre dos coñecementos previos de cada alumno.
- Diseñar actividades que teñan diferentes graos de realización e dificultade e que permitan distintos modos de execución.
- Diseñar actividades diversas para traballar un mesmo contido e/ou actividades de reforzo para afianzar os contidos mínimos.
- Propoñer actividades que se leven a cabo con distintos tipos de agrupamentos: pequeno grupo, gran grupo, individual.
- Planificar actividades de libre execución por parte dos alumnos segundo os seus intereses.

- Planificar actividades que faciliten a manipulación e que teñan aplicación na vida cotiá para relacionar o estudado co entorno e darlle maior significatividade.
- Distribución heteroxénea do alumnado.
- Ubicación do alumnado con necesidades específicas nos lugares que máis lle favorezan.
- Plantexar sesións onde se alternen a explicación de teoría coa realización de exercicios prácticos.
- Priorizar métodos que favorezan a expresión directa, a reflexión, a comunicación e o descubrimento.
- Adecuar a linguaxe do material de estudo segundo o nivel de comprensión dos alumnos/as (especialmente para os alumnos/as con neae).
- Seleccionar técnicas e estratexias metodolóxicas que sendo útiles para todos os alumnos/as, tamén o sexan para os que presentan dificultades de aprendizaxe e neae. Son especialmente adecuadas: técnicas de demostración e modelado, técnicas de traballo cooperativo, titorías entre iguais, traballo por proxectos, ...
- Favorecer o tratamento globalizado e interdisciplinar dos contidos de aprendizaxe buscando a xeneralización.
- Partir das motivacións e intereses dos nenos/as (centros de interese).
- Fomentar un bo clima de relacións sociais (respecto e tolerancia).
- Favorecer o uso de distintos materiais e recursos para que podan manipular e experimentar.
- Empregar distintos espazos e recursos dentro e fóra da aula.
- Introducir a avaliación do contexto de aula (avaliación continua, valorar o traballo diario, os intereses, a participación, traballos individuais e grupais, ...)
- Concretar e/ou facilitar os contidos mínimos que deben estudar.
- Plantexar modificacións na forma de preguntar nas probas de avaliación (tipo test, de desenvolvemento, exames orais, preguntas de unir con frechas, preguntas curtas, secuenciar os pasos dun problema, distanciar as preguntas en distintas follas, empregar apoios visuais, uso das TICs, ...)
- Distribución do mobiliario na aula para mellorar a accesibilidade e a optimización da iluminación.
- Contratos didácticos co alumnado e coas familias.

11. Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente

Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

12. Avaliación da programación didáctica

Periodicidade coa que se revisará: cada ano, a principio de curso

Indicadores

	Escala			
	1	2	3	4
O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
Adecuación da secuenciación dos estándares para cada avaliación.				
Adecuación dos estándares mínimos para a promoción do alumnado.				
Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
Concreción dos elementos transversais.				
Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
Adecuación do libro de texto.				
Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado.				
Adecuación da proba de avaliación inicial.				
Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua.				
Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				

Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

13.Pautas para a educación en tempo de confinamento. Orientacións para elaborar traballos durante a pandemia.

1.- Horario: Seguirase o horario espello establecido no plan de continxencia do centro para o curso 2021-2022.

2.- Recursos tecnolóxicos para a educación a distancia: Utilizarase preferentemente a Aula Virtual do Centro, onde estarán aloxados e secuenciados, coa antelación suficiente, contidos e actividades.

3.- Estrutura das unidades didácticas:

Para traballar os contidos seleccionados podemos facer tres bloques de actividades:

Bloque 1.- Presentación dos novos contidos por parte do profesor/a:

- Presentarémolle ao alumnado os contidos que imos traballar e ofrecerémolle unha explicación clara, ben estruturada dende o punto de vista lóxico, usando videos, esquemas ou imaxes, seleccionados de internet, ou ben textos, arquivos de audio e/ou video, presentacións... creados por nós.

- Debemos comunicarlle que é moi importante entender o que se explica e que se non fose así debe comunicarllo ao profesorado para que este se poña en contacto con el e busque a mellor maneira de que chegue a comprender o que non entende.

Bloque 2.- Práctica e afianzamento das novas aprendizaxes.

Unha vez dada a explicación o profesorado propoñeralle unha serie de exercicios ou actividades nos que o alumno deberá practicar as aprendizaxes que lle foron presentadas e demostrar que as ten ben adquiridas. As actividades deben ser dunha complexidade similar á das explicacións previas para que o alumnado poida realizalas autonomamente.

Bloque 3.- Xeneralización de aprendizaxes. Conexión con outras aprendizaxes previas. Reforzo. Ampliación. Creación.

Neste bloque entrarían aquelas actividades que poden non estar vinculadas estritamente cos novos contidos seleccionados e traballados no tema pero que nos parecen de moito interese:

- Exercicios de repaso do esencial da área.
- Actividades de creación, a proposta do profesor/a correspondente ou de departamentos ou organismos externos (biblioteca escolar, por exemplo).
- Actividades de razoamento, de análise da realidade, de experimentación...
- Actividades de reforzo (da mesma complexidade das traballadas no núcleo do tema), para alumnos que non chegaron a adquirir as aprendizaxes clave da unidade didáctica.
- Actividades de “recuperación” de aprendizaxes traballados en temas anteriores, pero que para algúns supoñen lagoas a superar.
-